

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ

ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A1.1.

- α – 6
- β – 9
- γ – 8
- δ – 1
- ε – 2
- στ – 7
- ζ – 4
- η – 5
- θ – 3
- ι – 10

A1.2.

- Ιδιαίτερα μετά το 1882, όλο και συχνότερα παρουσιάζεται το φαινόμενο οι εκλογείς να ψηφίζουν με κομματικά κριτήρια και να περιορίζεται η συνήθεια να ψηφίζονται θετικά και πολιτικοί άλλων κομμάτων: σελ. 82 - 83 «Μολαταύτα, και ιδιαίτερα ... δημόσια ζωή».
- Μολονότι οι περισσότεροι πρόσφυγες ασκούσαν στην πατρίδα τους «αστικά» επαγγέλματα (σχετικά με το εμπόριο, τη βιοτεχνία – βιομηχανία κτλ.), δόθηκε το βάρος στη γεωργία: σελ. 154 «Μολονότι οι περισσότεροι ... προλεταριάτου».
- Οι επαναστάτες αιφνιδίασαν τον Ηγεμόνα και κήρυξαν την επανάσταση στις 10 Μαρτίου 1905: σελ. 211 «Οι επαναστάτες ... σκοπούς της επανάστασης».
- Παρά το αρνητικό κλίμα που δημιουργήθηκε εξαιτίας της συνθήκης φιλίας και συνεργασίας μολσεβίκων και Κεμάλ το Μάρτιο του 1921, ο ποντιακός ελληνισμός δεν πτοήθηκε: σελ. 252 – 253 «Παρά το αρνητικό ... του ίδιου έτους».

A.2.1.

- α)** σελ. 50 «Η συμμετοχή της Ελλάδας ... περιόδου».

β) σελ. 50 «Όταν με την επέμβαση των Συμμάχων ... να φανούν.»

A.2.2.

α) σελ. 78 – 79 «Παρά την έντονη ...του πολιτικού τοπίου»

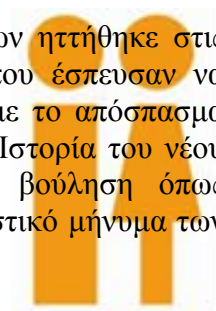
β) σελ. 80 «Το τρικουπικό κόμμα ... χώρας» και σελ. 81 «Στα εδάφη της Θεσσαλίας ... της θέσης τους»

B1. Η Ελλάδα εισήλθε στον Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο το 1917 στο πλευρό της Αντάντ. Ο πόλεμος έληξε νικηφόρα για τις Δυνάμεις της Αντάντ το 1918 και στο τέλος του ίδιου χρόνου ξεκίνησε τις εργασίες του το συνέδριο της Ειρήνης, προκειμένου να υπογραφούν οι συνθήκες με τις οποίες θα έληγε και επίσημα ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος.

Οι εθνικές βλέψεις των Ελλήνων της Μικράς Ασίας φάνηκε ότι γίνονταν πραγματικότητα. Σύμφωνα με το απόσπασμα από το βιβλίο του Richard Clogg, Συνοπτική Ιστορία της Ελλάδας, 1770 – 1990 που αποτελεί δευτερογενή πηγή μετά τη λήξη του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου οι Μεγάλες Δυνάμεις, Αγγλία, Γαλλία, Αμερική αποφάσισαν να αποβιβαστεί ελληνικός στρατός στη Σμύρνη. Ο ελληνικός στρατός αποβιβάστηκε στην περιοχή στις 15 Μαΐου 1919 υπό την παρουσία και προστασία των συμμαχικών στόλων. Η απόφαση αυτή ελήφθηκε με την αιτιολογία ο ελληνικός στρατός να προστατεύσει τους ελληνικούς πληθυσμούς από τη βία των Νεοτούρκων. Όμως, οι Έλληνες στρατιώτες προέβησαν σε βιαιοπραγίες σε βάρος των Τούρκων με αποτέλεσμα το θάνατο ή τον τραυματισμό 350 Τούρκων. Ακόμη, σύντομα η ελληνική παρουσία επεκτάθηκε και σε άλλες περιοχές, γύρω από την κατεχόμενη ζώνη. Ο Clogg αναφέρει ότι αποτέλεσμα όλων αυτών ήταν να πυροδοτηθεί ο τουρκικός εθνικισμός και έτσι δεν άργησε να ξεσπάσει ανταρτοπόλεμος μεταξύ του ελληνικού στρατού και των άτακτων στρατευμάτων του Κεμάλ.

Τον Ιούλιο του 1920 υπογράφηκε η Συνθήκη των Σεβρών, που μεταξύ άλλων όριζε ότι η περιοχή της Σμύρνης θα βρισκόταν υπό ελληνική διοίκηση και κατοχή για πέντε χρόνια. Ύστερα από την περίοδο αυτή θα μπορούσαν οι κάτοικοι με δημοψήφισμα να αποφασίσουν την προσάρτηση της περιοχής στην Ελλάδα. Η Συνθήκη των Σεβρών αποτέλεσε τη μεγαλύτερη διπλωματική επιτυχία της Ελλάδας και δικαίωσε την τολμηρή πολιτική του Βενιζέλου. Η μικρή Ελλάδα των παραμονών των Βαλκανικών πολέμων γίνεται με την υπογραφή της Συνθήκης «η Ελλάδα των δύο Ηπείρων και των πέντε Θαλασσών». Το παραπάνω επιβεβαιώνεται και από τον Clogg που αναφέρει ότι τα σύνορα της Ελλάδας εκτείνονται σε Ευρώπη και Ασία από τη μία μεριά και βρέχονται από τη Μεσόγειο, το Αιγαίο, το Ιόνιο, τη Θάλασσα του Μαρμαρά και τη Μαύρη Θάλασσα από την άλλη. Η Συνθήκη των Σεβρών δεν έγινε ποτέ αποδεκτή από την τουρκική πλευρά με αποτέλεσμα οι όροι της να μην μπορούν να νομιμοποιηθούν και η ελληνική πολιτική στη Μ.Ασία να απειλείται με κατάρρευση.

Το Νοέμβριο του ίδιου χρόνου το κόμμα των Φιλελευθέρων ηττήθηκε στις εκλογές και την εξουσία ανέλαβαν τα φιλοβασιλικά κόμματα που έσπευσαν να επαναφέρουν τον βασιλιά Κωνσταντίνο στην Ελλάδα. Σύμφωνα με το απόσπασμα από το έργο του Μαυρογορδάτου, «Οι πολιτικές εξελίξεις», στην Ιστορία του νέου ελληνισμού, που αποτελεί δευτερογενή πηγή από τη λαϊκή βούληση όπως εκφράστηκε στις εκλογές της 1ης Νοεμβρίου, αγνοήθηκε το ουσιαστικό μήνυμα των

εκλογέων: η απόφασή τους να μην συνεχιστεί ο πόλεμος και η ελπίδα της αποστράτευσης. Η κυβέρνηση Γούναρη σε ό,τι αφορά το μικρασιατικό ζήτημα θεώρησε ότι υπήρχε μόνο μια επιλογή, η συνέχιση και η εντατικοποίηση της πολεμικής προσπάθειας με αποτέλεσμα την παγίδευσή της σε ένα αλυτρωτικό όραμα που ήταν ξένο σε εκείνη. Αντίστοιχα και από τον Clogg διευκρινίζεται ότι το δημοψήφισμα που διενεργήθηκε για την επιστροφή του βασιλιά ήταν νοθευμένο. Αυτό έδωσε την αφορμή στους Συμμάχους να εκφράσουν καθαρότερα την αλλαγή της στάσης τους απέναντι στην Ελλάδα. Μάλιστα ο Clogg αναφέρει πως η Ιταλία και η Γαλλία βρήκαν τη δικαιολογία που χρειαζόνταν για να κάνουν ειρήνη με τον Κεμάλ και να πωλούν όπλα στον Κεμάλ παρά το ότι όλοι οι σύμμαχοι κήρυξαν (1921) ουδετερότητα στον ελληνοτουρκικό πόλεμο στη Μικρά Ασία. Το απόσπασμα εξάλλου από τον ιστότοπο www.ime.gr/chronos/13/gr/foreign_policy/ επιβεβαιώνει αυτή την αλλαγή της στάσης των συμμάχων απέναντι στην Ελλάδα. Σύμφωνα με αυτό, τον Οκτώβριο του 1921 ο Γούναρης ξεκινά περιοδεία στην Ευρώπη για να εξασφαλίσει δάνειο και να διερευνήσει τις πιθανότητες σύγκλησης συνδιάσκεψης, για ειρηνική επίλυση πλέον του μικρασιατικού ζητήματος. Ωστόσο η Γαλλία γινόταν όλο και πιο εχθρική με την Ελλάδα κι η Αγγλία πιο συναινετική, ενώ ο Κεμάλ προτείνει τη σύναψη ειρήνης με όρους μη αποδεκτούς από την Ελλάδα, ένας από τους οποίους ήταν η απόδοση της Σμύρνης στην Τουρκία, η τοπική αυτονομία στη Θράκη και η καταβολή πολεμικής αποζημίωσης. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα τη συνέχιση του πολέμου. Σύμφωνα με το www.ime.gr το Μάρτιο του 1922 συγκλήθηκε νέα Συνδιάσκεψη στο Παρίσι, με αποτέλεσμα απλά την πιστοποίηση του πλήρους αδιεξόδου στο Μικρασιατικό Ζήτημα, αφού οι Σύμμαχοι πρότειναν όρους για τη διευθέτηση του ζητήματος και τη σύγκληση συνδιάσκεψης για την επίτευξη ειρήνης. Οι θέσεις των Συμμάχων αφαιρούσαν από την Ελλάδα όλα τα οφέλη που είχαν προκύψει από τη συνθήκη των Σεβρών, ενώ δεν παρείχαν καμιά ασφάλεια στους ελληνικούς πληθυσμούς της Μικρασίας.

Επιπλέον, οι σύμμαχοι με την επιστροφή του ανεπιθύμητου σε αυτούς βασιλιά έσπευσαν να αποσύρουν την κάλυψη χαρτονομίσματος την οποία είχαν εγγυηθεί για το δάνειο του 1917 και έτσι, ένα σημαντικό τμήμα της νομισματικής κυκλοφορίας βρέθηκε χωρίς αντίκρισμα. Επιπλέον, από το 1918 και μετά, ο κρατικός ισολογισμός έκλεινε με παθητικό, ενώ ταυτόχρονα η παρουσία στη Μικρά Ασία εξελίχθηκε σε σκληρό και δαπανηρό πόλεμο. Το Μάρτιο του 1922 τα δημοσιονομικά δεδομένα έφτασαν σε πλήρες αδιέξοδο, το οποίο αντιμετωπίστηκε με τη διχοτόμηση του χαρτονομίσματος. Ο νομισματικός αυτός ελιγμός δεν στάθηκε ικανός να προλάβει τη μικρασιατική καταστροφή.

Συγχρόνως, το εθνικό κίνημα των Τούρκων με επικεφαλής τον Μουσταφά Κεμάλ γινόταν διαρκώς ισχυρότερο τόσο στο εξωτερικό όσο και στο εσωτερικό της Τουρκίας. Στις 26 Αυγούστου ο Κεμάλ πραγματοποίησε τη μεγάλη επίθεση. Ο μικρασιατικός πόλεμος έληξε τον Αύγουστο του 1922 με ήττα και υποχώρηση του ελληνικού στρατού. Η Σμύρνη εκκενώθηκε στις 8 Σεπτεμβρίου. Κατά τη Μικρασιατική Καταστροφή σφαγιάστηκαν 30.000 Έλληνες και Αρμένιοι χριστιανοί ορθόδοξοι, ενώ χιλιάδες πρόσφυγες ακολουθώντας το στρατό, άρχισαν να φτάνουν στην Ελλάδα.

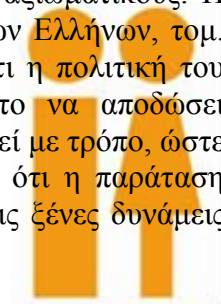

B2.

Ο Πρίγκιπας Γεώργιος ανέλαβε τα καθήκοντά του ως Ύπατος Αρμοστής της Κρήτης στις 9 Φεβρουαρίου 1898 και αμέσως άρχισαν οι εργασίες για την οργάνωση του νέου καθεστώτος. Το 1899 η κρητική Βουλή κατέληξε στο Σύνταγμα της Κρητικής Πολιτείας και η πρώτη Κρητική κυβέρνηση άρχισε το δύσκολο έργο της.

α) Το θετικό και αισιόδοξο κλίμα των δύο πρώτων ετών της λειτουργίας του νέου καθεστώτος άρχισαν να σκιάζουν απειλητικά σύννεφα, τα οποία επρόκειτο να δημιουργήσουν λίγο αργότερα εσωτερική κρίση. Το Σύνταγμα της Κρητικής Πολιτείας ήταν υπερβολικά συντηρητικό και παραχωρούσε στον Ηγεμόνα, όπως ονομάστηκε ο Ύπατος Αρμοστής, υπερεξουσίες, που εύκολα μπορούσαν να τον οδηγήσουν σε δεσποτική συμπεριφορά. Επιπλέον, η ασάφεια στον ακριβή καθορισμό αρμοδιοτήτων δημιουργούσε τριβές και προσωπικές αντιπαραθέσεις στο έργο της διοίκησης. Το παράθεμα από την Ιστορία των Ελλήνων, τομ.14, εκδ. Δομή, που αποτελεί δευτερογενή πηγή, χαρακτηριστικά αναφέρει ότι ο «ηγεμόνας», όπως αποκαλούνταν ο Ύπατος Αρμοστής ήταν ο κεντρικός παράγοντας όλων των εξουσιών της Κρητικής Πολιτείας. Προσθέτει ακόμη ότι ο συντηρητικός χαρακτήρας του πρώτου κρητικού συντάγματος γίνεται εμφανής από τον περιορισμένο ρόλο της κρητικής Βουλής. Το κρητικό κοινοβούλιο δεν είχε σαφείς ούτε σημαντικές αρμοδιότητες σε ό,τι αφορά τη διαχείριση των κρητικών πολιτικών πραγμάτων, αφού συγκαλούνταν να συνεδριάσει μία μόνο φορά κατά τη διάρκεια της διετούς θητείας του και τελικά το νομοθετικό έργο δεν μπορούσε να επικυρωθεί και να έχει ισχύ χωρίς την έγκριτη απόφαση του Ύπατου Αρμοστή. Οι βουλευτές πάντως εκλέγονταν με καθολική ψηφοφορία. Αλλά και οι Υπουργοί δεν είχαν συνταγματικά προσδιορισμένη ευθύνη απέναντι στη Βουλή. Λογοδοτούσαν μόνο στον Υπάτο Αρμοστή και λειτουργούσαν περισσότερο ως σύμβουλοι αυτού. Επίσης, παρά τη σχετική ανεξαρτησία της δικαστικής εξουσίας, το γεγονός ότι αυτή δεν είναι σύμφωνα με το σύνταγμα υπεύθυνη για τον έλεγχο της συνταγματικής ισχύος των νόμων – οι οποίοι είχαν ισχύ μόνο αν τους επικύρωνε ο Ύπατος Αρμοστής- αποτελεί έναν ακόμη παράγοντα που επέτρεπε τον συγκεντρωτισμό στην άσκηση των εξουσιών από τον πρίγκιπα. Τέλος, οι τοπικοί παράγοντες της Κρήτης, που πολέμησαν για την ελευθερία του νησιού και στήριξαν με ενθουσιασμό τον Πρίγκιπα, έβλεπαν τώρα με δυσφορία και πικρία να παραγκωνίζονται και να διορίζονται σε καίριες θέσεις Αθηναίοι σύμβουλοι του Γεωργίου που αγνοούσαν τα κρητικά πράγματα και την ψυχολογία των Κρητών.

β) Στη διαχείριση του εθνικού ζητήματος της ένωσης της Κρήτης με την Ελλάδα παρατηρήθηκε εξ αρχής διάσταση απόψεων μεταξύ Γεωργίου και Ελευθερίου Βενιζέλου. Ο Γεώργιος πίστευε ότι η λύση του εθνικού ζητήματος θα ωριμάζε με συνεχείς παραστάσεις και υπομνήματα προς τις Μεγάλες Δυνάμεις, ενώ ο Βενιζέλος βλέποντας τα πράγματα πρακτικότερα και ρεαλιστικότερα, θεωρούσε ότι η λύση έπρεπε να είναι σταδιακή, με βαθμιαίες κατακτήσεις. Ως πρώτη μάλιστα κατάκτηση θεωρούσε την απομάκρυνση των ξένων στρατευμάτων από τις κρητικές πόλεις και την αντικατάστασή τους από ντόπια πολιτοφυλακή, με Έλληνες αξιωματικούς. Η παραπάνω θέση του Βενιζέλου επιβεβαιώνεται από την Ιστορία των Ελλήνων, τομ. 14, εκδ. Δομή (δευτερογενής πηγή). Ο Βενιζέλος ήταν βέβαιος ότι η πολιτική του πρίγκιπα πάνω στο εθνικό ζήτημα της Κρήτης ήταν αδύνατο να αποδώσει αποτέλεσμα. Θεωρούσε ότι το αρμοστειακό καθεστώς είχε σχεδιαστεί με τρόπο, ώστε να εξυπηρετούνται τα συμφέροντα των Μεγάλων Δυνάμεων, και ότι η παράταση αυτού σήμαινε για την Κρήτη και παράταση της εξάρτησης από τις ξένες δυνάμεις

στρατιωτικού ελέγχου. Μία τέτοια κατάσταση θα ήταν δύσκολο να μεταβληθεί, γιατί θα ζημίωνε τις προστάτιδες δυνάμεις. Από την άλλη, ο Βενιζέλος φοβόταν ακόμη ένα πράγμα, ότι μετά την τριετή θητεία του Γεωργίου, υπήρχε ο κίνδυνος, εφόσον το σύνταγμα δεν προέβλεπε ο Ύπατος Αρμοστής να εκλέγεται με την καθολική ψήφο του κρητικού λαού, να διοριστεί ως Ύπατος Αρμοστής πρόσωπο που δε θα ήταν σε θέση να διεκδικήσει τα εθνικά αιτήματα των Κρητών. Σύμφωνα, με αυτά διαμόρφωσε την άποψη ότι πρώτο σημαντικό βήμα για τη σταδιακή κατάκτηση της ένωσης της νήσου με την Ελλάδα έπρεπε να είναι η απαλλαγή από τον Πρίγκιπα Γεώργιο και η εκλογή ύπατου Αρμοστή από τον κρητικό λαό, πράγμα το οποίο και είχαν υποσχεθεί οι Μεγάλες Δυνάμεις και προβλεπόταν από το Σύνταγμα του 1899 υπερ της ουσιαστικής ισχύος της αυτονομίας. Ακόμη, ο Βενιζέλος ήταν πεπεισμένος ότι κάτω από τη διεθνή προστασία και υπό τη διοίκηση ενός Ύπατου Αρμοστή ως εντολοδόχου των Δυνάμεων ήταν αδύνατο να επιτευχθεί η ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα. Έκρινε λοιπόν ως πολύ σημαντικό βήμα την απομάκρυνση των ξένων στρατευμάτων από το νησί και τη δημιουργία Πολιτοφυλακής από Έλληνες αξιωματικούς, η οποία θα αποδείκνυε τη μεγάλη σημασία της όταν θα καλούταν να διεκδικήσει σθεναρά ο κρητικός λαός την ικανοποίηση του εθνικού του αιτήματος.

Η διάσταση των απόψεων στο πολιτικό ζήτημα δεν άργησε να λάβει τη μορφή προσωπικής αντιπαράθεσης. Ο Βενιζέλος δεν αναγνωρίζει στον Πρίγκιπα το δικαίωμα να διαχειρίζεται προσωπικώς το εθνικό ζήτημα της Κρήτης : «Ως ένας εκ των τριακοσίων χιλιάδων Κρητών, δεν σας εκχωρώ το δικαίωμά μου, ώστε μόνος σεις να ρυθμίζετε αυτοβούλως την εθνικήν πολιτικήν του τόπου μου!». Κακοί σύμβουλοι του Γεωργίου διοχέτευαν χαλκευμένα και συκοφαντικά κείμενα στις αθηναϊκές εφημερίδες εναντίον του Ελευθερίου Βενιζέλου, γεγονός που δημιούργησε βαρύ κλίμα διχασμού.

Η κρίση κορυφώθηκε στις 18 Μαρτίου 1901, όταν ο Γεώργιος απέλυσε το Βενιζέλο από το αξίωμα του Υπουργού. Για να υποστηρίξει τις απόψεις του στο εθνικό ζήτημα της Κρήτης, ο Βενιζέλος δημοσίευσε στην εφημερίδα «Κήρυξ» των Χανίων, που ο ίδιος εξέδιδε, πέντε ολόκληρα άρθρα, με το χαρακτηριστικό τίτλο «Γεννηθήτω φως». Ο Γεώργιος ακολούθησε πολιτική αδιαλλαξίας και προχώρησε σε μέτρα περισσότερο αυταρχικά, με την απαγόρευση της ελευθεροτυπίας και με διώξεις και φυλακίσεις διακεκριμένων μελών της κρητικής αντιπολίτευσης.

Τελικά, οι απόψεις του Βενιζέλου σχετικά με τη σταδιακή μεθόδευση της ένωσης της Κρήτης με την Ελλάδα αποδείχτηκαν εύστοχες, αφού όντως η ίδρυση της πολιτοφυλακής, η κατάργηση της Αρμοστείας και η επίτευξη της πραγματικής εσωτερικής αυτοδιοίκησης υπήρξαν οι παράγοντες που προώθησαν την ένωση του νησιού με την Ελλάδα κατά τη διάρκεια των Βαλκανικών Πολέμων το 1913.

